

<https://ksiegowosc.infor.pl/wiadomosci/2734762,Oszustwa-w-podatku-akcyzowym-sa-bardziej-oplacalne-niz-w-VAT.html>

Oszustwa w podatku akcyzowym są bardziej „opłacalne” niż w VAT

Ostatnia aktualizacja: **2018-08-21**

Komisja śledcza zajmie się nie tylko VAT-em, ale również luką w podatku akcyzowym w latach 2007-2015. To dużo trudniejsze zadanie.

Cechami koncepcyjno-strukturalnymi charakterystycznymi dla tego podatku w wersji obowiązującej w Polsce w latach 2007-2015 były bowiem:

- **regresywny charakter podatku:** powszechne stosowanie stawek kwotowych oraz marginesowe znaczenie stawek procentowych od obrotów, powodują, że wraz ze wzrostem wartości sprzedaży spada udział tych podatków w cenach wyrobów; jest to jednak cecha w większości przypadków narzucona przez prawo UE,
- **masowe przemieszczanie wewnątrz krajowe i wewnątrz wspólnotowe wyrobów jeszcze nieopodatkowanych:** wynika to z istoty koncepcji procedury zawieszenia akcyzy, która obowiązuje w przypadku wszystkich istotnych grup wyrobów (zwłaszcza paliw silnikowych, wyrobów tytoniowych, alkoholu etylowego, wina, wyrobów pośrednich oraz piwa): przewóz towarów między składami podatkowymi (krajowymi i poprzez granicę UE) dotyczy wyrobów nieopodatkowanych. Podobną koncepcję przyjęto w przypadku wyrobów węglowych od 2012 r. Powoduje to, że **strategicznym problemem jest monitoring tych przewozów**, zarówno bezpośredni jak i pośredni, kontrola transportu, gdyż odróżnienie legalnego i nielegalnego przewozu tych towarów było obiektywnie bardzo trudne ze względu na masowość zjawiska i możliwość podrobienia dokumentów przewozowych,
- **asymetryczna struktura podmiotowa podatnika tego podatku:** produkcja wszystkich istotnych grup wyrobów skoncentrowana jest w kilkunastu dużych podmiotach gospodarczych (paliwa, wyroby tytoniowe, alkohol etylowy, piwo), które dostarczają większość wpływu z tego podatku; trzeba więc dostosować zarządzanie tym podatkiem do tej struktury, doskonalić metody nadzoru nad tymi podmiotami, aby wyeliminować **nadużycia polegające na zakupie wyrobów zwolnionych ze względu na przeznaczenie lub nie będących wyrobami akcyzowymi od tych podmiotów a następnie dokonanie zmiany ich przeznaczenia**,
- obiektywnie **łatwa możliwość nielegalnego wytworzenia większości istotnych wyrobów akcyzowych w sposób rozproszony przy niewielkich nakładach inwestycyjnych:** produkcję papierosów, alkoholu etylowego a nawet paliw silnikowych (mieszane) poza składem podatkowym można zorganizować przy niewielkich nakładach inwestycyjnych w relatywnie krótkim czasie: zwalczanie tych działań powinno leżeć w gestii organów ścigania, które powinny eliminować tego rodzaju produkcję,
- obsługa tego podatku wymaga istnienia **stabilnego korpusu urzędniczego**, który nie zajmuje się innymi podatkami; nie musi być to duża grupa funkcjonariuszy, lecz muszą być wysoko wynagradzani, bo opłacalność oszustów w tym podatku pozwala „kupić” każdego eksperta, zwłaszcza że ucieczkę od tego podatku organizuje na największą skalę międzynarodowy biznes podatkowy, który działa jednocześnie w wielu państwach UE (i nie tylko) i dysponuje nieograniczonymi środkami,

- jest to **najbardziej skomplikowany podatek**, wymaga operowania nie tylko wiedzą prawnopodatkową, ale również specjalistyczną z wielu innych dziedzin: musi więc istnieć zamknięty system kształcenia funkcjonariuszy publicznych zapewniający odpowiednią fachowość prowadzonych kontroli oraz postępowań podatkowych,
- **minimalne znaczenie judykatury sądowej jako ośrodka kształtującego funkcjonowanie tego podatku**: sądy krajowe (NSA, WSA) oraz TSUE nie wykształciły autonomicznej doktryny tego podatku, gdyż jest on zbyt trudny, a procent spraw spornych trafiających przed sądy jest niewielki, dużo niższy niż w przypadku innych podatków. Oznacza to, że władztwo interpretacyjne organów podatkowych jest nieporównywalnie większe; organy te mogą dowolnie „poprawiać” tą drogą wydane wcześniej przepisy, a pozycja podatników w sporze z tymi organami jest wyjątkowo słaba,
- **wysoki udział kapitału zagranicznego w przemyśle akcyzowym**: dotyczy to zwłaszcza producentów wyrobów tytoniowych, piwa, alkoholu etylowego; oznacza to, że podmioty te, podobnie jak w innych branżach, **korzystają ze swoistego immunitetu kontrolnego**: kontrole skarbowe oraz celne są wykonywane znacznie częściej w podmiotach o kapitale krajowym, gdzie są o wiele bardziej restrykcyjne.

„Opłacalność” oszustw w tym podatku nie może równać się z innymi podatkami. Oznacza to, że ucieczka od akcyzy przynosi relatywnie największe zyski liczone rocznie w wysokości nawet kilkunastu miliardów złotych. Skutkiem tego oszustwa te organizują nie tylko drobni krętacze, lecz również najwięksi liderzy biznesu podatkowego oraz... służby specjalne innych państw, które tą drogą pozyskują „środki na cele operacyjne”. W Polsce były to działania w zasadzie bezkarne, gdyż stosowane do nielicznych sprawców kary miały się nijak do uzyskanych z tego tytułu korzyści. Powstałe z tego tytułu zaległości nigdy nie zostały odzyskane. Czy komisja śledcza da sobie radę z międzynarodową mafią akcyzową? Mam nadzieję, że tak.

Witold Modzelewski

Profesor Uniwersytetu Warszawskiego

Instytut Studiów Podatkowych